

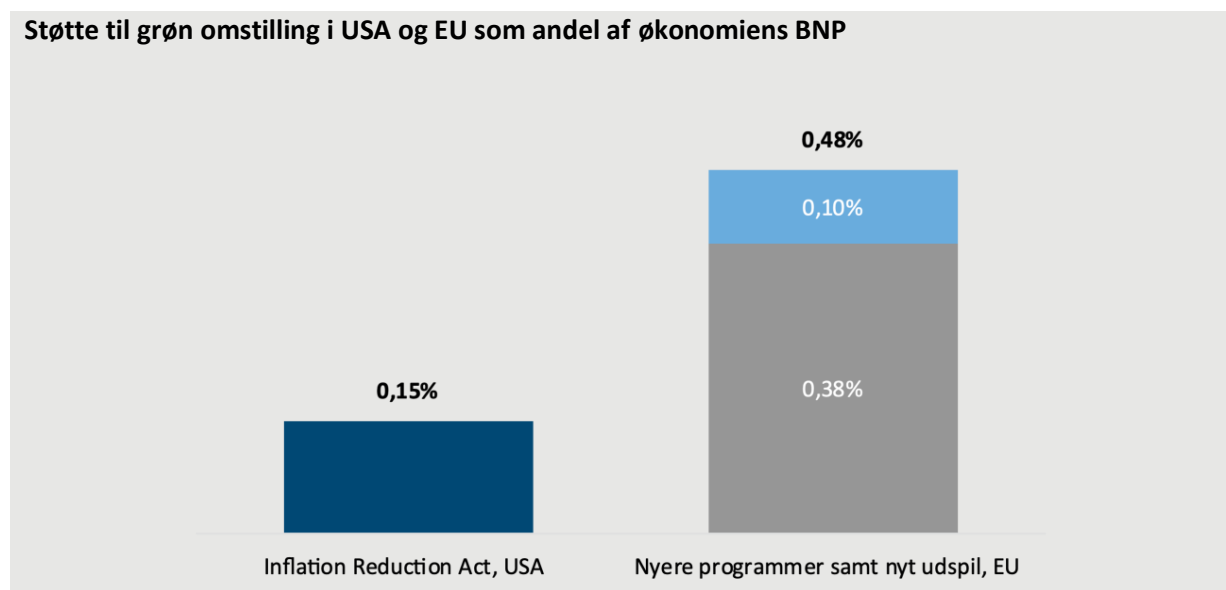
Det er ikke velbegrunderet, at EU svarer igen på den amerikanske Inflation Reduction Act (IRA). Det vil gøre den grønne omstilling i Europa dyrere end nødvendigt og kan desuden kan optrappe en handelskonflikt over Atlanten.

Der er alligevel ønsker i EU om at svare igen på den amerikanske klimapakke med omfattende statsstøtte til grøn omstilling og klimaneutrale industrier. EU-landene giver imidlertid allerede i forvejen omfattende statsstøtte, ikke mindst til grøn omstilling og grønne industrier. Desuden indeholder bl.a. EU's genopretningspakke fra 2020 massiv grøn statsstøtte.

Direkte statsstøtte er ikke en omkostningseffektiv metode til grøn omstilling, og omkostningerne rammer primært de lande, der yder støtten.

Når det gælder handelspolitik, er protektionismen i EU på omtrent niveau med USA.

- Omkring 1 pct. af EU's samlede BNP bliver brugt på national statsstøtte, hvoraf over halvdelen går til den grønne sektor.
- I 2020 brugte EU-landene 600 mia. kr. på national statsstøtte til vedvarende energi m.m., hvilket svarer til 0,57 pct. af EU's BNP.
- USA vil med IRA yde, hvad der svarer til 0,15 pct. af amerikansk årlig BNP i statsstøtte til grøn omstilling over ti år.
- I EU's genopretningsplan fra 2020 og andre centrale EU-programmer er afsat, hvad svarer til 0,38 pct. af BNP i grøn støtte om året over 7 år (heraf udgør genopretningsplanen 0,25 pct. af BNP om året).
- EU-kommissionens udspil til "modsvær" lægger op til udgifter, der anslås at svare til yderligere 0,10 pct. af EU's BNP om året.

Statsstøtte skaber ineffektive markeder

Statsstøtte kan tage mange former og kan derfor være vanskelig at opgøre. Statsstøtte kan blandt andet være i form af direkte tilskud, skattefordele, investeringer i kapital, lån på fordelagtige vilkår/tilbagebetalingspligtige forskud, garantier osv. Statsstøtte kan også tage form af regulering, fx fastsætter EU normer for bilfabrikanter for udledningerne fra bilmotorer. Det er imidlertid svært at opgøre, hvad statsstøtten er ved sådan regulering. Derfor fokuserer dette notat på statsstøtte, der bliver opgjort nominelt.

Statsstøtte har som udgangspunkt negative samfundsøkonomiske konsekvenser. Når nogle virksomheder favoriseres på bekostning af andre, kan det skabe ineffektivitet i markedet. Den ineffektivitet opstår af, at mindre effektive virksomheder får lov at overleve eller ekspandere på bekostning af mere effektive virksomheder. Tilsvarende kan støtte skabe en forvriddning af produktion og forbrug til fordel for begunstigede produkter på bekostning af ikke-støttede. Derfor er statsstøtte som udgangspunkt forbudt i EU, jf. traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.¹ Statsstøtte kan dog ifølge EU's regler tillades, hvis de positive effekter opvejer de negative virkninger. Hvis støtten fx er indrettet til at håndtere eksternaliteter, er det mere sandsynligt, at de positive effekter opvejer de negative. Der er desuden en række undtagelser til det generelle forbud mod statsstøtte, som fx lempeligere statsstøtteregler til grøn energi og bagatelgrænser for små virksomheder.

Udledning af drivhusgasser kan betragtes som en eksternalitet, som begrunder politisk indgriben. Det er imidlertid ikke omkostningseffektivt at begrænse udledningerne gennem direkte støtte til f.eks. grøn energi og energibesparelser. Det kræver derimod, at myndighederne sætter en pris på at udlede drivhusgasser (Brøns-Petersen 2020). I EU eksisterer der således et CO₂-kvotesystem, der prissætter CO₂-udledning, ligesom medlemslandene i varierende grad anvender CO₂-afgifter. Kvotesystemet er EU's vigtigste klimapolitiske redskab. Ved prissætning af drivhusgasser skabes en ensartet indirekte tilskyndelse til alle grønne teknologier.

Direkte statsstøtte er således ikke nødvendigt for at opnå politiske klimamål, men øger tværtimod de samfundsøkonomiske omkostninger ved den grønne omstilling.

National statsstøtte i EU er voksende og udgør 1 pct. af EU's samlede BNP

Hvert år opgør EU-Kommissionen medlemsstaternes udgifter til statsstøtte. I denne opgørelse er statsstøtteudgifter præsenteret i form af såkaldte støtteelementer, som medlemsstaten yder støttemodtageren. Støtteelementet er ikke det nominelle støttebeløb, men måler den økonomiske fordel for virksomheden. I opgørelsen af den samlede statsstøtte er ikke alle områder omfattet (fx er støtte til jernbaner og til oprydning i den finansielle sektor efter finanskrisen ikke omfattet) (Europa-Kommissionen 2022).

¹ EUF: [Artikel 107, Stk. 1.](#)

Når statsstøtte er opgjort i støttelementer og på bestemte områder, betyder det, at tallene er nogenlunde sammenlignelige EU-medlemslandene imellem, men kan ikke direkte sammenlignes med fx amerikanske tal for statsstøtte, da en lignende opgørelse ikke foreligger for USA.

Tabel 1 er en liste over de områder, som EU-Kommissionen har med i opgørelsen af den løbende statsstøtte i medlemslandene.

Tabel 1

Statsstøtte opgjort på støtteområder

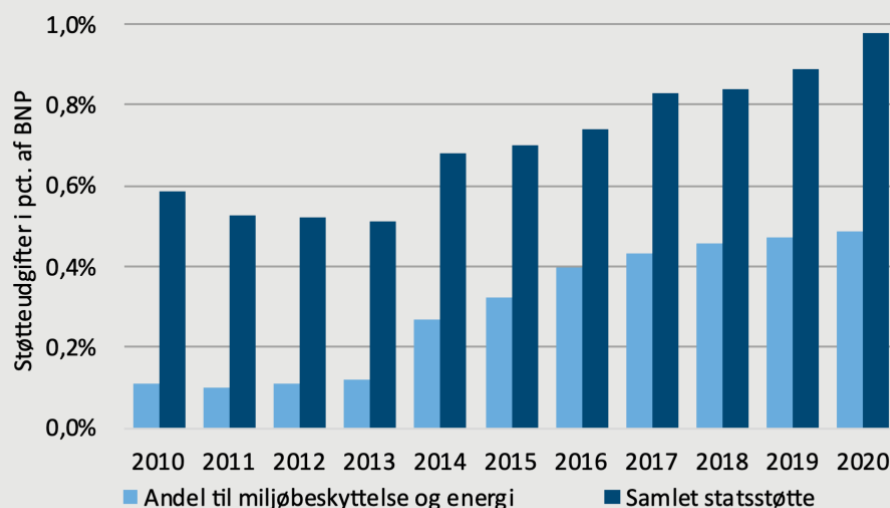
Støtteområder	
Landbrug, skovbrug og landdistrikter	Regional udvikling
Støtte til lukning	Afhjælpning af alvorlige forstyrrelser i økonomien
Erstatning for skader forårsaget af naturkatastrofer	Redning og omstrukturering
Kultur	Forskning og udvikling, herunder innovation
Beskæftigelse	SMVer inklusive risikovillig kapital
Miljøbeskyttelse og energi	Sektorudvikling
Fiskeri og havbrug	Social støtte til individuelle forbrugere
Bevaring af kulturarv	Uddannelse
Fremme af eksport og internationalisering	Andet

Kilde: 'Figure 10' i Europa-Kommissionen (2022)

I 2020 brugte EU-27 medlemslandene og Storbritannien 0,99 pct. af det totale BNP i 2020 på statsstøtte (bortset fra tiltag begrundet med COVID-19-pandemien). **Figur 1** viser udviklingen i den samlede statsstøtte i EU ifølge opgørelsen. Indtil 2014 blev ca. 0,5 pct. af det samlede BNP brugt på statsstøtte i EU. Frem mod 2020 er denne andel steget betydeligt, selv fraregnet COVID-19 relateret støtte (Europa-Kommissionen 2022, s. 26).

Figur 1

Udvikling i udgifter til samlet statsstøtte fra 2010 til 2020 i EU-27 samt Storbritannien, som pct. af EU-27 samt Storbritanniens BNP

Kilde: Gengivelse af 'figure 6' i Europa-Kommissionen (2022)

Note: Statsstøtte til COVID-19 er ekskluderet fra figuren.

Af **figur 1** fremgår også andelen af den samlede statsstøtte, der går til miljøbeskyttelse og energi. I de seneste 6 år har miljøbeskyttelse og energi udgjort 52 pct. af de samlede omfang af statsstøtte (eksklusiv COVID-19 udgifter) (Europa-Kommissionen 2022, s. 42). Stigningen i støtte til miljøbeskyttelse og energi siden 2014 kan forklares af, at adgangen til at tildele statsstøtte til området blev udvidet i 2014. Udvidelsen var en del af Kommissionens initiativ om modernisering af statsstøtte. I samme år blev det også muligt for medlemslandene at tildele statsstøtte til energiområder, uden at skulle anmode om forudgående tilladelse fra Kommissionen (Europa-Kommissionen 2014b).

Statsstøtte til miljø- og energiområdet kan være forenelig med det indre marked, hvis det opfylder visse betingelser. Der er en række områder indenfor miljøbeskyttelse og energi, der omfatter støtte til grøn energi. Disse områder er støtte til foranstaltninger, hvor der anvendes energi fra vedvarende energikilder, støtte til energieffektivitetsforanstaltninger, herunder kraftvarmeproduktion og fjernvarme og køling, driftsstøtte i form af miljøafgiftslempelser eller -fritagelser, driftsstøtte i form af sænkede bidrag til finansiering af støtte til elektricitet fra vedvarende energikilder og støtte til energiinfrastruktur (Europa-Kommissionen 2014a).²

EU-landene brugte 600 mia. kr. på statsstøtte til vedvarende energi i 2020

Europa-Kommissionen m.fl. (2022) har opgjort niveauet af statsstøtte til forskellige energikilder. I modsætning til ovenstående opgørelse af den samlede statsstøtte, der er præsenteret i støtteelementer, er denne opgørelse af statsstøtte i de nominelle budgetbeløb, der er ydet i støtte. Derfor er tallene for den samlede statsstøtte ikke direkte sammenlignelige med tallene for EU-landenes støtte til vedvarende energi, men opgørelserne giver nogenlunde ens støtteomfang i forhold til BNP.

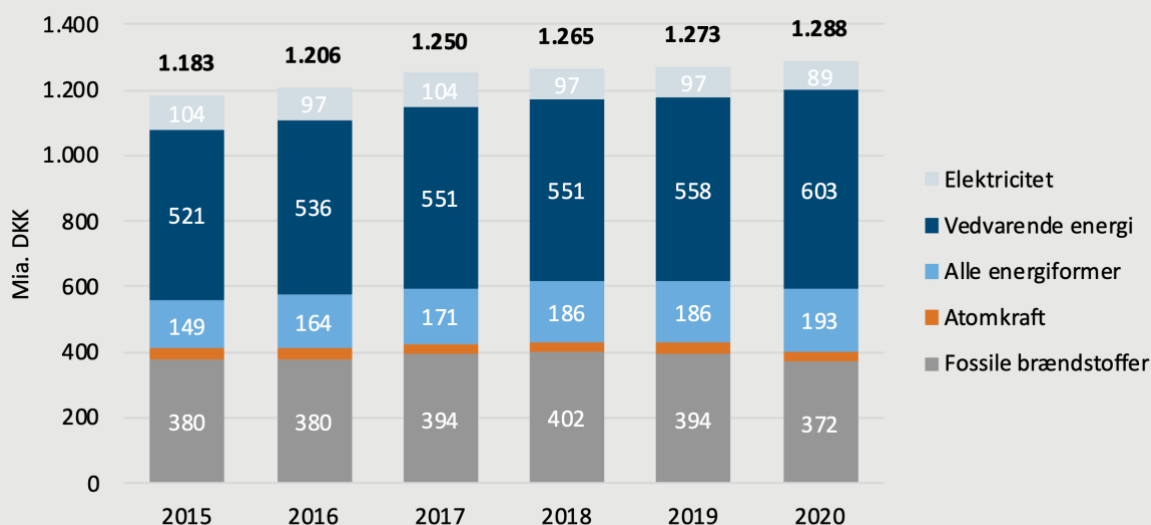
Figur 2 illustrerer EU-landenes totale statsstøtte fordelt på energiformer. EU-landene brugte i 2020 omkring 600 mia. kr. (€81 mia.) på støtte til vedvarende energi. Det svarer til 0,57 pct.³ af EU-27 medlemslandenes totale BNP. Hertil kommer støtte til atomkraft på knap 35 mia. kr. (€4,7 mia.) i 2020 (Europa-Kommissionen m.fl. 2022).

² Udover ovenstående kan statsstøtte indenfor miljøbeskyttelse og energi også gives til følgende områder: støtte til initiativer, der går videre end EU-standarderne eller øget miljøbeskyttelsesniveauet, hvor der ikke er vedtaget EU-standarder, støtte til tidlig tilpasning til kommende EU-standarder, støtte til miljøundersøgelser, støtte til rensning af forurenende industrigrunde, støtte til forøgelse af ressourceeffektiviteten og især bedre affaldshåndtering, støtte til opsamling, transport og lagring af CO₂, støtte til sikring af tilstrækkelig produktion, støtte i form af omsættelige tilladelser og støtte til flytning af virksomheder.

³ Med de nyeste tal fra Eurostat for EU's BNP i 2021 svarer €81 mia. til 0,6 pct. af BNP. Afvigelsen fra Kommissionens tal skyldes formentlig revideret BNP.

Figur 2

Statsstøtte fordelt på de vigtigste energibærere i EU27 2015-2020

Kilde: Gengivelse af 'Figure 4' i Europa-Kommissionen m.fl. (2022)

Note: 'Alle energiformer' dækker over energieffektivitetsforanstaltninger eller energi produceret fra multi-energi eller fra en ukendt kilde.

Statsstøtte til vedvarende energi dækker over indkomst- og prisstøtte, direkte støtte i form af fx favorable lån eller bevillinger, og skattefordele til teknologier som solenergi, vindenergi, vandkraft, biomasse og anden energi/multienergi fra vedvarende kilder (Europa-Kommissionen m.fl. 2022).

EU-programmer med støtte til den grønne sektor udgør 0,38 pct. af BNP

Udover at godkende nationale initiativer med statsstøtte til vedvarende energi og andre former for grøn omstilling har EU på fælles niveau gennemført en række initiativer i de seneste år. De afsatte midler går dog fortsat til medlemslandene til at finansiere godkendte udgifter. Europa-Kommissionen (2023) oplister således, hvilke tilskud der i dag er på plads for at fremme klimaneutral innovation, fremstilling, udrulning og tilhørende styrkelse af net og infrastruktur.

Tabel 2 er en oversigt over disse finansieringsprogrammer. De eksisterende EU-programmer, der er på plads for at fremme klimaneutral industri, udgør omkring 415 mia. kr. årligt, svarende til 0,38 pct. af BNP (2021). Heraf tegner genopretningspakken fra 2020 sig med 0,25 pct.⁴ af BNP for størsteparten.

⁴ I udspillet fremgår det, at der i genopretningsfonden er afsat €250 mia. til grøn omstilling. Genopretningsfonden er i alt på knap €724 mia. og det fremgår, at 37 pct. er afsat til grøn omstilling, hvilket svarer til €268 mia. (kilde: https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=en). Over 7 år svarer det til 0,26 pct. af BNP årligt.

Her er det vigtigt at understrege, at der er nogen usikkerhed forbundet med disse beløb. Det er sandsynligvis ikke alle 415 mia. kr., der vil ende med at blive klassificeret som statsstøtte. Derudover kan der være andre støtteordninger til den grønne sektor, der ikke er omfattet af finansieringsprogrammerne i **tabel 2**.

Tabel 2

Nuværende støtte til fremme af klimaneutral industri

Program	Budget (€ mia.)	Budget (mia. DKK)	Årligt budget (mia. DKK)
EU's genopretningsfond	250	1.861	266
Horizon Europe*	40	298	43
Samhørighedspolitik	100	744	106
Total	390	2.902	415

Kilde: Europa-Kommissionen (2023)

Note: *Også i samarbejde med industrien.

Det antages, at beløbene indgår i 2021-2027 EU-budgettet, samt at det årlige budget er lige stort i alle syv år.

De amerikanske statsstøtteprogrammer i IRA svarer til 0,15 pct. af BNP

Inflation Reduction Act er den største klimapakke i amerikansk historie med budgetvirkninger for knap 2.600 mia. kr. (\$369 mia.) til grøn omstilling. Programmet er tiårigt, og de årlige udgifter svarer til 0,15 pct. af USA's BNP (2022) (Senate Democrats 2022b).

Udgifterne er spredt ud på en lang række ordninger, herunder støtte, i form af godtgørelsesordninger, skatterabatter og tilskudsordninger, til at sænke energiomkostninger for forbrugere⁵. Dertil ydes støtte til reduktion af drivhusgasemissioner i alle sektorer i økonomien. Loven har også fokus på udsatte lokalsamfund samt klimasmart landbrug og skovbevarelse. En del af loven, der særligt er blevet kritiseret fra et europæisk perspektiv er, at den føderale regering vil støtte specifikt indenlandsk produktion. Man vil bl.a. fremme amerikansk produktion ved at tilbyde skattefradrag til produktion af og investeringer i grøn energi i USA. Derudover vil man yde tilskud til, at bilproducenter kan ombygge eksisterende faciliteter til at fremstille grønne køretøjer samt yde lån til at bygge nye faciliteter til at producere grønne køretøjer, hvis det sker i USA (Senate Democrats 2022b). Det endelig beløb til grøn omstilling kan afvige fra det budgetterede, bl.a. fordi en del af støtten er designet som skattefradrag. En række af støtteordningerne vurderes af EU-Kommissionen at stride imod verdenshandelsorganisationen, WTOs, regler (*Financial Times* 2022).

⁵ Det inkluderer dog ikke de betydelige støttebeløb, der de senere år er udbetalt til forbrugere og virksomheder bl.a. med henvisning til stigende energipriser. Heller ikke sådanne støtteordninger i EU er medregnet i opgørelserne over statsstøtte; det gælder f.eks. EU-forordningen om prisloft på el og skatter på "ekstraordinære profitter" i den fossile sektor, hvor medlemslandene forpligtes til at udbetale provenuet i støtte til forbrugere og virksomheder ramt af høje energiomkostninger.

EU-kommissionens forslag til modsvar på IRA udgør 0,10 pct. af BNP

Det er i kølvandet på Inflation Reduction Act, at Kommissionen har præsenteret et nyt udspil: A Green Deal Industrial Plan for the Net-Zero Age (Europa-Kommissionen 2023).

Kommissionens udspil har været drøftet af EU's regeringschefer i Rådet, som har bedt om et revideret udspil til en fælles beslutning til et kommende møde (Generalsekretariatet for Rådet 2023).

Det hidtidige udspil fra Kommissionen lægger op til at fremme adgangen til finansiering af en klimaneutral industri i EU - både på nationalt og EU-plan. På nationalt plan vil Kommissionen blandt andet lette muligheden for at matche støtten, der gives til lignende projekter udenfor EU og væsentligt øge grænsen for, hvornår et medlemsland skal give Kommissionen besked om statsstøtte til klimaneutral områder (Europa-Kommissionen 2023). Som led i forslaget lempes de statsstøtteregler, som er et bærende element i EU's indre marked. Reglerne har i forvejen været lempet i kølvandet på COVID-19-pandemien og Ukraine-krigen. Omfanget af øget statsstøtte som følge af lempeligere regler er svært at estimere og indgår ikke i opgørelsen.

Der er i et vist omfang tale om at anvende allerede eksisterende bevillinger til støtte til grøn omstilling, så pengene er overvejende ikke "nye", men bliver blot målrettet til nye formål. Der foreslås for det første tilført ekstra midler på 149 mia. kr.⁶ fra genopretningsfonden til REPowerEU-initiativet, som medlemslandene kan søge som tilskud til at fremme den grønne omstilling, støtte klimaneutral projekter i EU og hjælpe energitunge industrier, der står overfor høje energipriser.

For det andet kan medlemslandene ifølge forslaget dedikere 40 mia. kr. fra Brexit-tilpasningsreserven til samme formål.

For det tredje foreslås at anvende 298 mia. kr. fra EU's innovationsfond.

Dertil fremgår det af udspillet, at de resterende lån fra genopretningsfonden på 1.674 mia. kr. (€225 mia.) også kan bruges til at støtte grøn omstilling, men da disse lån ikke er nye midler, vil det fulde beløb ikke tælles med i opgørelsen over udspillet forslag til yderligere finansiering til den grønne omstilling, der fremgår af tabel 3. En konservativ fortolkning er, at 20 pct., 335 mia. kr., af beløbet er "nye" midler afsat til grøn omstilling.⁷

InvestEU er et andet initiativ, der støtter klimaneutral investeringer. Initiativet er finansieret af genopretningsfonden og er dermed heller ikke nye midler, der er til rådighed, hvorfor InvestEU heller ikke er inkluderet i **tabel 3**. Dog fremgår det af udspillet, at det skal gøres lettere at søge midler fra InvestEU, og at Kommissionen vil undersøge, hvordan den samlede finansiering fra InvestEU kan øges for perioden 2024-2027.

⁶ Det antages, at disse midler ikke før var øremærket til grøn omstilling, hvorfor de medregnes som "nye" midler til grøn omstilling.

⁷ I teorien kan 80 pct. af genopretningsfondens midler bruges på grøn omstilling, da det er et krav, at minimum 37 pct. anvendes på grøn omstilling, og 20 pct. anvendes på digital omstilling (kilde: https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=en). Når det fremgår af udspillet, at de resterende €225 mia. kan anvendes til grønne midler, antages det, at der i dette beløb er suspenderet for, at 20 pct. skal bruges til digital omstilling. Det indikerer, at €45 mia. yderligere er tilgængelig fra genopretningsfonden til grøn omstilling. En alternativ fortolkning er, at normalvis ville 37 pct. af de €225 mia. være afsat til grøn omstilling. Nu er hele beløbet afsat til grøn omstilling, altså 63 pct. af €225 mia. (€142 mia.) er nye midler afsat til grøn omstilling. I det tilfælde svarer det til, at udspillet udgør 0,18 pct. af BNP.

Tabel 3 opsummerer udspillet oplæg til yderligere finansiering af den grønne omstilling. Udspillet lægger op til, at støtten skal øges med 103 mia. kr. årligt frem til 2030, hvilket svarer til 0,10 pct. af EU's BNP⁸ (Europa-Kommissionen 2023).

Tabel 3

EU-kommissionens udspil til øget finansiering af den grønne omstilling

Program	Budget (€ mia.)	Budget (mia. DKK)	Årligt budget (mia. DKK)
Yderligere bevillinger fra EU's genopretningsfond	20	149	19
Resterende lån fra genopretningsfonden	45	335	42
Brexit-tilpasningsreserven	5,4	40	5
EU Innovation Fund	40	298	37
Total	110	822	103

Kilde: Europa-Kommissionen (2023)

Note: I udspillet fremgår det, at øget støtte er nødvendig frem til 2030, hvorfor det årlige budget er beregnet for otte år.

EU bliver ikke overgået af USA i ny grøn statsstøtte

I **figur 3** er den budgetterede støtte i det amerikanske IRA sammenholdt med EU's budgetterede støtte i henholdsvis eksisterende programmer som genopretningsfonden og Kommissionens seneste udspil til "modsvaer", A Green Deal Industrial Plan for the Net-Zero Age.

Af hensyn til sammenlignelighed er støtten opgjort i forhold til USA og EU's BNP og omregnet til årsniveau⁹.

Figuren viser, at midlerne i IRA svarer til omkring 0,15 pct. af amerikansk BNP. Eksisterende EU-programmer i EU, herunder genopretningsfonden, svarer til 0,38 pct. af BNP, mens udspillet til øget finansiering fra EU-Kommissionen årligt svarer til yderligere 0,10 pct. af EU's BNP. Det bringer det samlede støtteniveau i EU op på 0,48 pct. om året, eller tre gange støtteomfanget i IRA.

Dette kommer oveni, at EU-landene i forvejen i 2020 bruger 0,57 pct. på national støtte til vedvarende energi (jf. **figur 2**).

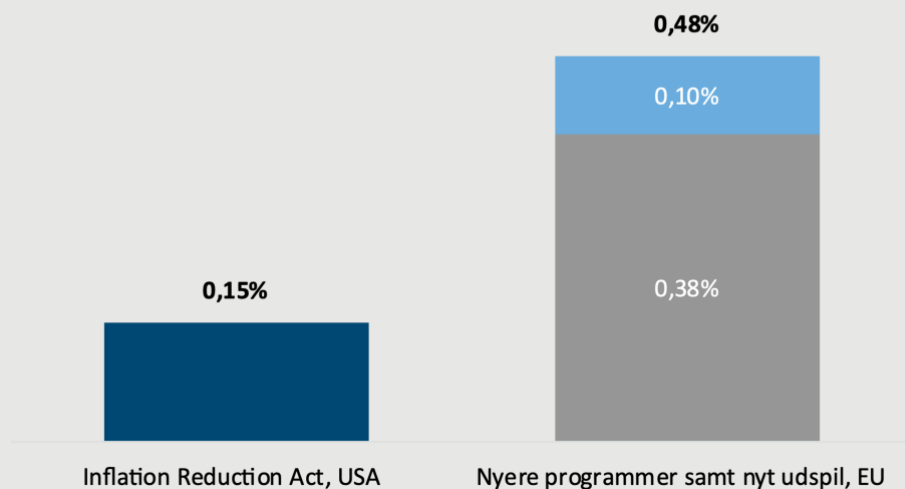
Selv om der er tale om forskellige støtteprogrammer, som kan være vanskelige umiddelbart at sammenligne, indikerer opgørelsen, at EU ikke bliver overgået i statsstøtteniveau af USA.

⁸ Af EU's estimerede BNP for 2023 opgjort af IMF (kilde: IMF, World Economic Outlook Database)

⁹ De enkelte elementer løber over forskellige tidshorisonter. I beregningen indgår alene det gennemsnitlige støtteomfang i ordningernes løbetid. Der er derudover ikke justeret for løbetidsforskelle, hvilket bl.a. skal ses i lyset af, at al støtte næppe falder bort efter udløbet, men må forventes erstattet af andre programmer. Ordninger med kort løbetid bør dog alt andet lige foretrækkes.

Figur 3

Støtte til grøn omstilling i USA og EU som andel af økonomiens BNP

Kilde: Senate Democrats (2022a), Europa-Kommissionen (2023) samt egne beregninger.

Handelsbarrierer i EU og USA er på samme niveau

Generelt set er det meget svært at sammenligne niveauet af statsstøtte i hhv. EU og USA. Det er blandt andet, fordi der ikke findes en tilsvarende opgørelse af statsstøtte i USA, hverken på føderalt eller statsligt niveau som dem udarbejdet af EU-kommissionen.

Statsstøtte kan betragtes som en form for protektionisme. Når det gælder protektionisme i form af handelsbarrierer, er det enklere at sammenligne EU og USA.

Forskellige internationale indekser kvantificerer omfanget af handelsbarrierer. OECD (2018) måler barrierer for handel, herunder kompleksiteten af tekniske og juridiske procedurer for international handel. Jo lavere score, jo færre barrierer er der for fri handel. The Heritage Foundation (2022) vurderer niveauet af frihandel ved at sammenligne todsatser. Jo højere score, des mere frihandel. Frihandelsindikatoren fra Fraser Institute (2022) er udgjort af told, regulatoriske handelsbarrierer, som fx efterlevelseseffektiviteter ved import og eksport, valutakursen på det sorte marked og kontrol af den fri bevægelighed for mennesker og kapital. Jo højere score, jo mere fri er handlen. Af **tabel 4** ses det, at hverken EU eller USA har perfekt fri international handel. EU har marginalt bedre scorer end USA, men det er små forskelle. Det er bemærkelsesværdigt i betragtning af den protektionistiske handelspolitik og -retorik under både Trump- og Biden-administrationerne.

Tabel 4

Handelsbarrierer i EU og USA

	OECD: Barriers to Trade Facilitation (2018)	Heritage: Trade Freedom (2022)	Fraser: Freedom to trade internationally (2022)
EU-gennemsnit	0,80	79,4	8,1
USA	0,82	75,2	7,8

Kilde: OECD (2018), The Heritage Foundation (2022), Fraser Institute (2022) samt egne beregninger.

Note: OECD: indeksskala er fra 0-6, fra mindst til mest restriktivt miljø, Heritage: Indeksskala er fra 0-100, fra mindst til mest økonomisk frihed, Fraser: Indeksskala er fra 0-10, fra mindst til mest økonomisk frihed.

EU-gennemsnit er udgjort af EU27-medlemslandene, med undtagelse af OECD, hvor også UK er inkluderet i gennemsnittet.

EU's modtræk til USA bør ikke være øget statsstøtte og protektionisme

Uanset at USA med IRA øger omfanget af statsstøtte og protektionisme, er der ikke gode økonomiske argumenter for et europæisk "modsvare". Det ville gælde, selv hvis EU slet ikke ydede statsstøtte til grøn omstilling.

Den omkostningseffektive måde at opnå givne klimamål på er gennem en ensartet pris på udledning af drivhusgasser. Statsstøtte til grøn energi og industri gør den grønne omstilling unødvendigt dyr og skader først og fremmest de lande, som benytter sig af det. IRA vil således gøre den grønne omstilling dyrere i USA. Derimod vil den amerikanske statsstøtte gøre det muligt for EU og andre lande at reducere deres omkostninger ved at importere grønne produkter og kapitalapparat.

Den grønne omstilling i USA vil i sig selv øge efterspørgslen efter bl.a. kapitalapparat til grøn omstilling, hvilket kan øge priserne på det i andre lande. Det skal imidlertid ses i lyset af, at USA gør en større klimapolitisk indsats og bidrager til løsning af et globalt klimaproblem. EU har ingen interesse i at begrænse omstillingen i andre lande og har i øvrigt netop besluttet at indføre en særlig klimatold for at give andre lande stærkere incitamenter til grøn omstilling. Samtidig vil konsekvensen af øget grøn omstilling uden for EU være, at der globalt investeres mere i grøn omstilling. Der er ikke tale om, at de globale investeringer til grøn omstilling er af en givet størrelse. I så fald ville den grønne omstilling som svar på klimaproblemerne være omsonst.

Der er altså heller ikke udenrigsøkonomiske argumenter for et europæisk "modsvare" på IRA.

Hertil kommer, at tidspunktet for en handelskonflikt mellem USA og EU er særdeles uheldigt udenrigs- og sikkerhedspolitisk midt under Ukraine-krigen og øgede spændinger med Kina. Det taler for større sammenhold mellem det demokratiske Vesten.

Det anbefales derfor:

- At EU afstår fra at "svare" igen på IRA med konkurrerende statsstøtte, men blot søger at lægge pres på USA for at opgive navnlig diskriminerende statsstøtte.

- Såfremt det alligevel besluttes at svare igen med statsstøtte, bør den ydes så markedskonformt som muligt, og ikke som direkte produktions- eller investeringsstøtte, men til f.eks. uddannelse, fjernelse af forvridende afgifter som elafgiften og støtte til CO₂e-binding (negativ afgift på negative udledninger) samt ikke-forvridende indkomststøtte til at kompensere særligt ramte erhverv for øgede klimapolitiske omkostninger (landbruget).
- At al finansiering i givet fald skaffes inden for eksisterende budgetter og ikke gennem fælles lån eller forhøjede medlemsbidrag.
- At de generelle statsstøtteregler ikke lempes.

Litteratur

- Brøns-Petersen, Otto. 2020. "Omkostningseffektiv udmøntning af de politiske klimamål". *Cepos analysenotat*.
- Europa-Kommissionen. 2014a. *Retningslinjer for statstøtte til miljøbeskyttelse og energi 2014-2020*. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/HTML/?uri=CELEX:52014XC0628\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/HTML/?uri=CELEX:52014XC0628(01)&from=EN).
- . 2014b. "Improving State Aid for Energy and the Environment". https://ec.europa.eu/competition/publications/cpb/2014/016_en.pdf.
- . 2022. "State aid Scoreboard 2021". EUROPEAN COMMISSION. https://competition-policy.ec.europa.eu/system/files/2022-09/state_aid_scoreboard_note_2021.pdf.
- . 2023. "A Green Deal Industrial Plan for the Net-Zero Age". https://commission.europa.eu/system/files/2023-02/COM_2023_62_2_EN_ACT_A%20Green%20Deal%20Industrial%20Plan%20for%20the%20Net-Zero%20Age.pdf.
- Europa-Kommissionen, Generaldirektoratet for Energi, T. Badouard, J. Bon Mardion, P. Bovy, M. Casteleyn, D. Eyhorn, T. Fonteneau, og P. Lemoine. 2022. *Study on Energy Subsidies and Other Government Interventions in the European Union: Final Report: 2022 Edition*. LU: Publications Office of the European Union. <https://data.europa.eu/doi/10.2833/304199>.
- Financial Times*. 2022. "EU accuses US of breaking WTO rules with green energy incentives", 6. november 2022.
- Fraser Institute. 2022. "Economic Freedom of the World: 2022 Annual Report". Fraser Institute. 2022. <https://bit.ly/3PWkEzx>.
- Generalsekretariatet for Rådet. 2023. "Special meeting of the European Council (9 February 2023) – Conclusions". Det Europæiske Råd. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-1-2023-INIT/en/pdf>.
- OECD. 2018. "Indicators of Product Market Regulation". 2018. <https://www.oecd.org/economy/reform/indicators-of-product-market-regulation/>.
- Senate Democrats. 2022a. "SUMMARY: THE INFLATION REDUCTION ACT OF 2022". 2022. https://www.democrats.senate.gov/imo/media/doc/inflation_reduction_act_one_page_summary.pdf.
- . 2022b. "Summary of the Energy Security and Climate Change Investments in the Inflation Reduction Act of 2022". https://www.democrats.senate.gov/imo/media/doc/summary_of_the_energy_security_and_climate_change_investments_in_the_inflation_reduction_act_of_2022.pdf.
- The Heritage Foundation. 2022. "Economic Data and Statistics on World Economy and Economic Freedom". 2022. <https://www.heritage.org/index/explore>.